

Španija danes in nekdaj

Stremljenje Španije po obnovitvi imperija

Po sedanjem obnašanju Španije, odisi uradnem ali po pisanju španskih listov se zdi, da želi general Franco razširiti ozemlje današnje španske države. Iz tega vzroka stoji Španija prav za prav ob strani Italije in Nemčije ter se nadeja, da ji bosta državi osi Rim-Berlin pomagali dobiti Gibraltar, ki so ga Angleži osvojili pred 236 leti. A poleg Gibraltarja ima general Franco v računu še druge stvari. V severni Afriki bi se Španija rada okoristila na račun Francije. Ko je bila Francija v juniju poražena, so Španci s svojo vojsko vkorakali v severnoafriški Tanger, ki je bil dotlej nevtraliziran ter so odločale o njem Francija, Anglija, Italija in Španija. V zadnjem času pa se v svetovnem tisku pojavljajo vesti, da bi želela Španija tudi otočje Filipinov (na Daljnem vzhodu), ki jih je izgubila l. 1898. v vojni z Ameriko. Podoba je, da ima Španija poželjenje obnoviti svoje svetovno vladarstvo. Nekoč je že bila velesila in je stala ob strani Anglije kot velika kolonialna država. Takrat so španski kralji s ponosom poudarjali, da v njihovem kraljestvu sonce nikoli ne zaide...

Izguba kolonij

Španija je obvladala nekoč vso srednjo in južno Ameriko, izvzemši Brazilijo, ki je bila portugalska. Imela je tudi Filipine in nekaj otokov v Oceaniji. Toda nered v matični državi, slaba uprava v kolonijah, korupcija in slabo opremljena vojska so končali slavo kolonialnega imperija. Španija je izgubila vse svoje kolonije. Ostalo ji je samo nekaj zemlje v Afriki, a še ta nima skoro nobenega pomena, ker je povetini puščava, v ostalem pa pragozd.

Obseg prebivalstva

Površina Španije znaša nekaj nad 500.000 četvornih km, torej nekaj več kakor dvakratna površina Jugoslavije. Toda prebivalstva ima Španija samo 23 milijonov. Država torej ni posebno gosto naseljena. Današnje španske kolonije merijo 350.000 kv. km in imajo nekaj manj kakor dva milijona prebivalcev.

Španija se je sama izbrisala z zemljevida svetovnih morij

Med leti 1806 do 1824 je Španija izgubila vso svojo posest v Južni Ameriki. L. 1898. je prišla v spor z Zedinjenimi državami in njeno brodovje je bilo navzlic hrabrosti mornarjev poraženo. Takrat se je izmuznil iz njenih rok tudi velik otok Kuba, pa otok Puerto Rico.

remu je takoj glava odletela, mu vsaj ni bilo treba še dalje gledati divjega razgrajanja v svetu do kristjanov znorelih Turčinov! Več nego zverine so zaznamovale tolovajske pohode s tem, da so nabadali odsekane glave na sulice in z njimi okrog mahali, drugod so zopet parali trupla umorjenih in v njih drobno iskali cekine, katere so baje kristjani ob prihodu Turkov pogoltnili. S človeškimi črevesi so se opasovali in kakor ljudožrci v Afriki pekli in žrili človeško meso. Otroke so butali z glavami ob plotove in zidovje, da so se razleteli možgani po tleh. Materam so trgali otročiče iz naročij, jih natikali na plotove, kjer so milo cvlili in capljali, medtem ko so matere, osramočene in oskrunjene, zraven njih umirale. Onim, katerim je prizanesel turški handžar in so si oteli na ta ali oni način golo življenje, je ostalo vsestransko gorje leta 1532. v trajnem in najbridkejšem spominu. Trpini iz nepozabnega tolovajskega pohoda sultana Sulejmana po štajerski deželi so hoteli zapustiti potomcem trajne spomine na nepopisne grozote. Na mnogih mestih, kjer je uspelo konjenici Janeza Pihlerja, da je pobila znatnejše oddelke turških požigalcev in plenilcev, so postavili križe ali pozidali kapelice, katere nosijo še danes ime »turški križ« ali »turška kapela«.

Pri božjepotnih štajerskih cerkvah občudujejo romarji izredno debele ter košate lipe, katere nazivajo ljudje »turške lipe«. Zelo starih dreves nikakor niso vsadili divji Turki, pač pa naši predniki v spomin, da so

V Aziji je izgubila Filiponsko otočje. Leto dni pozneje je prodala še svojo zadnjo posest v Oceaniji. Nemci so kupili otoka Palau in Mariane. S tem se je Španija sama izbrisala z zemljevida na svetovnih morjih. Ostalo ji je samo nekaj sveta v Afriki, kjer ima danes košček Maroka, Kanarske otoke, zapadni del obmorske Sahare ter Rio de Oro. V osrednji Afriki je njena last Gvineja ter otoka Fernando Poo in Annobon. To je vse, kar je Španiji ostalo od nekdanje svetovne slave.

Maroko in Kanarski otoki

Španski Maroko je obdan od Francoskega Maroka ter ima 28.000 kv. km površine z milijonom prebivalcev. Glavno mesto tega področja je Tetuan, ostala večja mesta so: Melilla, vojno pristanišče Ceuta z nekaj nad 10.000 prebivalci. Kanarsko otočje se smatra za povezano z matično državo in ne vidijo v njem kolonije. Zavzema 7300 kv. km. To so nekdanji »Srečni otoki«: Ferro, Palma, Tenerifa, Gran Canaria, Gomera, Fuerteventura in Lanzarote. K tem otokom spada še pet manjših otočičev, ki pa niso obljude. Poglaviti mesti na Kanarskih otokih sta Las Palmas na Gran Canariu in Santa Cruz na Tenerifi. Kanarski otoki slove po kanarčkih, ki živijo tam v svobodi kakor na Madeiri.

Španska posest v osrednji Afriki

Rio de Oro je v zapadni Sahari ter meri 285.000 kv. km s 30.000 prebivalci. Je torej nekaj večje nego Jugoslavija, a velika pu-

ČASOPISNA STATISTIKA

Knjižice za časopisno statistiko po župnijah so zopet v novi izdaji natiskane. Te dni jih bomo razposlali vsem, ki so jih želeli. — Ako kje teh knjižic nimajo, pa bi bili pripravljeni to statistiko vstaviti, naj nam sporočijo! Knjižice pošiljamo brezplačno. — Prosimo vse preč. gg. duhovnike, da pomagajo našim požrtvovalnim fantom in dekletom, da jim sestavijo to statistiko.

Uprava »Slov. gospodarja«, Maribor

ščava, ki se zanjo nihče ne zmeni. Španska Gvineja ali Rio Muni leži v osrednji Afriki med francoskim Kongom in Kamerunom. Obala je močvirnata ter ima v zaledju pragozdove. Na tem ozemlju, ki meri nekaj nad 26.000 kv. km, živi 120.000 ljudi, med njimi komaj 500 belokožcev.

Otok Fernando Poo leži na severni strani ravnika nasproti Kamerunu. Ima 22.000 prebivalcev. Podnebje je zelo nezdravo. Otok je važen zaradi pridobivanja kavčuka. Na obdelanem koncu otoka pridelujejo tudi kavo, riž, kakao, banane, sladkorni trs, palmo, ki daje olje in tobak. To je najbogatejša španska posest. Na tem otoku je tudi sedež španskega guvernerja, ki upravlja prej omenjeno Gvinejo in otok Annobon. Otok je dobil ime po Portugizu Fernandu Pooju, ki ga je odkril. Annobon je otok majhne vrednosti in majhnega pomena. Annobon znači srečno leto in prihaja odtod, ker so ga odkrili na novega leta dan 1471.



Sestanek generala Franca s francoskim maršalom Petainom

Turčini dotično cerkev oskrunili, porušili, požgali ali pa pobili v njej krščansko rajo, kateri je bila hiša božja pribežališče v skrajni sili.

V. poglavje

Zaročenec in oče ugibata o usodi Kunigunde

Maribor z okolico je bil rešen turške nevarnosti, Dravsko in Ptujsko polje ter Haloze so se že bile otresle valovanja sultanovega umika, ko je napočil za stotnika Janeza Pihlerja čas, da lahko poskrbi po tolikih bojih in nevarnostih za svoje srčne zadeve.

Prapor je poslal na zasluženi oddih okrog Ptujске gore in Ptuja, s seboj v Maribor je vzel le 20 mož spremstva. Poln vidne ter prekipevajoče sreče je prestopil v Mariboru na Koroški cesti prag hiše mestnega sodnika in zmagovitega poveljnika Kristofa Wildenrainerja.

Dvorišče, kjer so poskakali s konj on in njegovi spremljevalci, je bilo prazno in nikjer žive duše. Dragonci so sami oskrbeli konje, stotnik je odbrzel v hišo ter je zaman pritiskal na kljuko. Stanovanjske sobe s kuhinjo vred so bile zaklenjene in nobene dekle ni bilo, ki bi mu bila povedala, kje za božjo voljo se mudi hišna gospodinja — Kunigunda.

V skrajni nestrpnosti se je pognal zopet v sedlo, da bi presenetil očeta in hčerko v Vrhovem dolu, kjer se sigurno vrši vinska trgatav po pobegu Turčinov! Kakor

dvojčka različnega spola, tedaj ohranijo živo moško dete.

Medvedka je svoji tovarišici odvadila ljubosumja. V praškem živalskem vrtu je neka medvedka skotila dva lepa mladiča. Druga medvedka, ki je živela v isti kletki, pa je po vsej priliki ljubosumna in materi ni privoščila sreče. Iztrgala ji je mladiča in se branila na vse kriplice, da bi ju vrnila. Noben človek ni smel v kletko, da bi napravil red. Tedaj je v sosednji kletki lepa medvedka Tarzan vrgla istotako dva mladiča. Tarzan je preizkušena mati, ki je vedno na vso moč skrbela za svoje otroke. Pazniki so si tedaj izmislili, da so odprli vrata med obema kletkama in spustili Tarzana k prepirajočima se medved-

Koliko žita in moke sme uporabiti kmet zase?

Izšla je naredba, ki določa, koliko si sme kmet pridržati zase žita in moke. Uredba pravi: Kmetje smejo zadržati za svojo potrebo:

A. Kmetijski proizvajalci in delavci:

1. za človeško hrano:
 - a) 60 kg pšenice ali 50 kg pšenične moke oziroma v krajih, ki se hranijo z ječmenom, enako količino ječmena ali 140 kg koruze ali 110 kg koruzne moke za vsakega člana gospodarstva. Za člana gospodarstva se šteje vsaka oseba, ki se prehranjuje v gospodarstvu;
 - b) 10 kg pšenice ali 8 kg pšenične moke ali 20 kg koruze ali 16 kg koruzne moke na kat. jutro orne zemlje lastnega posestva za prehrano kmetijskih delavcev;
2. za živino in vse ostale potrebe nezmlete koruze, in to:
 - 50 kg na kat. jutro, posejano v letu 1940 s koruzo,
 - 500 kg za vsako pitano svinjo,
 - 1000 kg za rejo vsakega pitanega goveda,
 - 500 kg za molzno kravo,
 - 150 kg za delovno govedo,
 - 200 kg za konja.

B. Drugi imetniki

1. za človeško hrano:
 - 50 kg pšenice ali 40 kg pšenične moke ali 100 kg koruze ali 80 kg koruzne moke za vsakega člana gospodarstva,
 2. za živino — kakor zgoraj pod 1. b).
- Prehranjevalne potrebe za ljudi in živino, razen za pitano živino, so izračunane za dobo začasno, in sicer za pšenico in vsa bilna žita in njihove moke od 1. aprila do 1. avgusta 1941, za koruzo in koruzno moko pa od 1. aprila do 1. novembra 1941, in se količine, ki jih gospodarstva smejo zadržati, zmanjšujejo sorazmerno z minevačim časom. Količine koruze, ki jih gospodarstva smejo zadržati za pitano živino, se nanašajo na vso pitavno dobo.

Naznanila

Šmarje pri Jelšah. V mnogih sosednjih župnijah se letošnji postni čas prenavlja in pogloblja versko življenje potom duhovnih vaj in misijonov. Mi smo pa že lansko leto imeli lepo uspeli misijon. Za letošnjiletosnji postni čas nam pripravljamo prosvetna mladina za tihno nedeljo, 30. marca, staro, a vedno novo in tokrat tudi živo pridigo o Jezusovem trpljenju v liturgičnem pasijonu »Križev pot«, ki ga je priredil po Sv. pismu in liturgičnih besedilih g. Davorin Petančič. K temu pasijonu, ki želi pritegniti k sodelovanju tudi vse gledalce — namreč v pesmi: O pridite stvari... — prav vidno vabimo prijatelje od blizu in daleč!

kama. Poskus je uspel v polni meri. Preden sta se obe samici zavedli, kaj se dogaja, je vzela Tarzan oba mladiča s seboj. Nekaj časa je vzorno skrbela za vse štiri, medtem so pazniki brez težave spravili nevoščljivo medvedko iz prve kletke in so oba mladiča istotako brez težave vrnili pravi materi.

Električne večne luči. V zvezi z velikim pomankanjem olja se je milanski kardinal Schuster s težkim srcem odločil in dovolil, da smejo imeti v revnih župnijah, ki si potrebnega olja res ne morejo nabaviti, električne svetilke za večno luč. Dovoljenje je dano z izrečno pripombo, da naj se ga poslužujejo res le samo tam, kjer so v veliki stiski.

bi pihnil, se je spustil v skok proti Limbušu in je zavil v blaženi Vrhov dol. Z viničarije ni odmevalo veselo ter vabljivo pokanje preš, ne ukanje brentačev in prepevanje trgačev... Vse je bilo skrbno zaklenjeno ter kakor izumrlo ob času, ko se je vinska trta pripogibala pod obilico zrelih grozdov.

Znašel se je pred največjo uganko, iz katere je moral s povpraševanjem. Oddirjal je iz viničarije v Limbuš. Tam je komaj naletel na živo krščansko dušo, katere se je dotaknil z vprašanjem po Wildenrainerjevih.

Nagovorjeno starikavo ženšče si je zastrlo z rokami oči ter zaplakalo na glas. Komaj in komaj ga je toliko potolažil, da je izvelkel iz njega v odlomkih o največji nesreči, katere je mogla doleteti za vso okolico očetovsko Wildenrainerjevo hišo. Jokajoča ženska je vedela toliko, da so napravili neznani tolovaji kljub zmagi pred Mariborom in ob Turškem zidu v sodnikovi viničariji strašen pokolj, gospico Kunigundo pa so odvedli s seboj sigurno v turško sužnost. Gospoda Wildenrainerja so ti nepričakovani ter strašni dogodki tako potrli, da je kakor ob pamet in mu je še edina tolažba grob rajne žene na mariborskem mestnem pokopališču okrog župnijske cerkve sv. Janeza...

Pojasnilo kmečkega bableta je pahnilo pred trenutki nepopisno srečnega graničarja v prepad iste obupne usode, v kateri je ječal ob grobu že pred leti umrle soproge stari gospod Krištof.

Za Veliko noč!

Razglednice:

od 50 para dalje, velika izbira!

Velikonočna darila:

albumi, pisemske mape, nalivna peresa, slike, knjige, kipi, spominske knjige i. t. d.

Velikonočne potrebščine:

vse vrste papirja, barve za pisanke, okraski, papirni tepihi, papirni servijeti i. t. d.

Največja zaloga in izbira ter najugodnejše cene v

Tiskarni sv. Cirila
v Mariboru in v Pljuju.



Ne pozabite! »Slov. gospodarja« čita redno nad sto tisoč ljudi vsak teden, med njimi so taki, ki žele kupiti, kar imate vi na prodaj! Do kupca vam pomaga oglas v »Slov. gospodarju«!

MALA OZNANILA

Cenik malim oznanilom

Vsaka beseda v malem oglasu stane za naročnike »Slov. gospodarja« 1 din, za nenaročnike 2 din. — Za Preklic, Poslano, Izjave se računa posamezna beseda 3 din. — Oglasni davek se zaračunava posebej. — Kdor oglašuje tako, da ne pove svojega naslova, ampak mora zbirati uprava lista prijave, doplača še 5 din. — Mali oglasi se morajo brez izjemno plačati naprej, sicer se ne objavijo. — Kdor hoče odgovor ali naslov iz malih oznanil, mora priložiti znamko za 2 din, sicer se ne odgovarja. — Mala oznanila se sprejemajo najpozneje do ponedeljka zvečer, če je pa v torek praznik, pa do ponedeljka do 9. ure dopoldne.

RAZNO:

Stole, parkete, vrtno garniture vseh vrst vam dobavlja najbolje in najceneje I. Pučko, tovarniška zaloga, Maribor, Tržaška 57. 570

Okroglo kolje za sadna drevesa, razan in tesan les prodaja Gnilšek, Razlagova 25. 576

Semena, Mostin, Jablin, Redin, Alga izdelke, umetna gnojila in druge potrebščine kupujte v trgovinah Senčar, Mala Nedelja, Ljutomer in Strigova. 562

Jabolčnico ali šampanjsko vino, zdravo, okusno, popolnoma enako naravnemu, si napravite po receptu iz strokovno-gospodarskega lista. Ako ne odgovarja, se denar vrne. Za jabolčnik za 150 litrov 68 din, za šampanjsko vino za 100 litrov 38 din z natančnimi navodili. Poština vračunana. Ponudbe na E. Hribšek, Maribor, Tržaška 57. 569

Blagajno, srednje velikosti, pripravno tudi za občinske urade, prodaja Gnilšek, Maribor, Razlagova ulica 25. 575

»Pri starinarju«, Zidanšek, Koroška c. 6, veliki ostanki vojne, meter od 19 din, cvrtncajg, hlače, blago za birmanske obleke, predpasniki, obleke za ženske, deklice in dečke, srajce, hlače vseh velikosti, pletene jopice, koci in drugo. 547

Lia, Aleksandrova cesta 19, priporoča svojo zalogo predpasnikov, otroških in ženskih nogavic, vse potrebščine za novorojenčke in krst, gumbov vseh vrst; lastna predtiskarija. Samo Lia, Aleksandrova cesta 19. 553

Vest o ugrabljenju ljubljene Kunigunde je bila za Janeza ne samo sunek skozi srce, ampak tudi zastoj njegove preudarnosti. Silila mu je v ospredje vedno ena misel, da se mora prebiti do Kunigunde, četudi bi jo moral iskati ter rešiti iz sultanovega harema!

Po razstanku s staro Limbušanko je jezdil korakoma proti Mariboru, kjer so gotovo vedeli: kdaj, kako in zakaj je prišlo do največje nesreče. Šele pred mestom se je udaril s pestjo po glavi in kriknil na glas: »To je maščevalno delo prokletega uskoškega psa!«

Na Wildenrainerjevem dvorišču je oddal konja ter odhitel brez nadaljnjih povpraševanj na župnijski mirodvor. Na klopici ob grobu je zagledal gospoda Krištofa, kako je skrival glavo v obe dlani in sedel sključeno. Približal se je za hrbtno gospodu, ga objel okrog vratu ter mu dvignil sklonjeno glavo, da bi ga vzdramil.

Od krepkih moških rok prijeli se je zagledal v dobro znani obraz, se zdrznil in planil v presenečenju kvišku. V tedaj krutem življenju preizkušena moža sta se objela in zahtela pod težo oba težečega gorja.

Trajalo je nekaj časa, preden se je stari toliko zbral, da je spregovoril pretrgano:

»Janez — si vendarle — prišel? Ko bi bil ti v bližini — bi se najhujše ne bilo zgodilo...«

(Dalje sledi)